

Asia: VN/8915/2024

Työ- ja elinkeinoministeriön lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle työnhakijan palveluprosessin ja työnvälityspalveluiden kehittämistä koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

Onko teillä yleistä lausuttavaa esityskokonaisuudesta?

Hallituksen esityksen keskeiset tavoitteet parantaa työvoimapalvelujen toimivuutta, keventää lakisääteisten työvoimapalvelujen palveluprosessia ja lisätä virkailijan harkintavaltaa ovat kannatettavia tavoitteita. Työnhakijoiden tukea ja työnvälitystä kysyntä- ja asiakaslähtöisesti voidaan siten kohdentaa nykyistä tarkoituksenmukaisemmin, mikäli lain keventämisen kautta rahoituspohjaa ei vähennetä muutosten myötä. Kannatettavaa on myös työnantajien, yksityisen työnvälitysyriyten sekä työttömyyskassojen mahdollisuus saada lakiesityksessä kuvatun palvelualustan työnhakuprofiilin tiedot työmahdollisuuksien tarjoamiseksi työttömille työnhakijoille.

Palveluprosessin keventämiseen ja virkailijan harkintavallan lisäämiseen liittyvät muutokset jäävät kuitenkin hallituksen esityksessä vielä riittämättömiksi ja esitetty palveluprosessi on edelleen liian monimutkainen ja yksityiskohtainen. Palveluprosessiin ja työttömyysturvaan liittyvät hallinnolliset tehtävät ovat työmäärältään mittavia ja osittain paljon manuaalista työtä vaativia. Palveluprosessin säännökset vaativat yksityiskohtaista ja laajaa osaamista ja virkailijoiden on vaikea hallita kokonaisuutta, asiakkaista puhumattakaan. Palveluprosessin yksityiskohtaisten nyanssien selvittely vie arvokasta työaikaa työvoimaviranomaisen ydintehtävältä (laki työvoimapalvelujen järjestämisestä 380/2023) eli työnvälitykseltä ja osaavan työvoiman saatavuuden turvaamiselta. Työaika kohdentuu siten epätarkoituksenmukaisiin työprosesseihin, jotka eivät edistä asiakkaan työllistymistä tai muuta ratkaisua hänen tilanteeseensa. Tilanne on kestävä suhteessa TE-uudistuksen tavoitteisiin ja kannustemalliin.

Esityksessä säädetään myös työvoimaviranomaiselle lisää palveluprosessiin liittyviä hallinnollisia tehtäviä, kuten työnhakijan työnhakuprofiilin laatimiseen ja julkaisemiseen liittyvä tehtävä tietyissä tilanteissa. Tällaisen lisävelvoitteen ja siten hallinnollisen lisätyön säätäminen työvoimaviranomaiselle ei ole kannatettavaa. Suunniteltu muutos on työmäärältään massiivinen, eikä henkilöstövoimavaroja suunnata tässä tuottavaan työhön.

Hallituksen esityksessä todetaan, että työnhakijan palveluprosessiin ehdotettujen muutosten arvioidaan vähentävän työvoimaviranomaisen työtä. Työmäärän vähennys mahdollistaisi henkilöstöresurssien uudelleen kohdentamisen tai henkilöstön vähentämisen. Ehdotettujen

muutosten katsotaan vähentävän kuntien peruspalvelutehtäviä 3,3 miljoonaa euroa vastaavalla määrällä ja tämä huomioitaisiin kunnan peruspalvelujen valtionosuuden vähennyksen. Tampereen kaupungin näkemys on, että kuntien valtionosuutta ei tule vähentää edellä mainittujen perustelujen pohjalta, eikä virkailijoiden työtehtäviä tule lisätä säätelyllä. Työvoimaviranomaisen työaika kohdentuu tällä hetkellä täysimääräisesti työnhakijan määrämuotoisen palveluprosessin yksityiskohtaiseen toteuttamiseen ja monimutkaisten säännösten hallintaan. Työ ei kohdennu tehokkaasti ja vaikuttavasti työvoimapalvelujen järjestämislaissa määritellyn työvoimaviranomaisen ydintehtävään tai työvoimapalvelujen valtakunnallisten tavoitteiden täysimääräiseen toimeenpanoon.

Työvoimaviranomaisen rahoitusta ei tule vähentää, vaan kohdentaa säätelyn keventämisen kautta saatava rahoitus täysimääräisesti henkilöstöresurssien uudelleen allokontiin työnvälitykseen ja osaavan työvoiman saatavuuden turvaamiseen. Tätä edellyttävät kunnille asetetut varsin kovat työttömyysturvamaksuihin liittyvät kannusteet. Kunnilla tulee olla mahdollisuus työllisyyden edistämiseen, palveluihin varatun valtionosuusrahoituksen avulla. Kunnille asetetut tavoitteet voidaan saavuttaa joko lisäämällä valtionosuusrahoitusta tehtäviin tai purkamalla säätelyä.

Vaihtelevat työmarkkinatilanteet vaikuttavat kuntien kustannuksiin merkittävästi ja tämän hetken työllisyystilanne on lisännyt kustannuksia huomattavasti. Valtionosuudet eivät nykyiselläänkään riitä palvelujen tuottamiseen, koska TE-uudistus ei ole toteutunut kustannusneutraalisti. Esimerkiksi Tampereen seudun työllisyysalueella työllisyyspalvelujen laskennallinen valtionosuus on 55 miljoonaa euroa, kokonaisbudjetin ollessa työllisyysalueella 79 miljoonaa euroa. Kasvukaupungeissa positiivinen muuttoliike ja parhaillaan menossa oleva syvä taantuma lisäävät merkittävästi myös työttömyysturvakustannuksia. Rahoituksessa ei ole alun perin huomioitu edellä mainittuja kehityssuuntia. Kuntien yleiskatteellinen valtionosuus on nykyjärjestelmältään monimutkainen kokonaisuus ja esimerkiksi Tampereen kaupungin osalta peruspalvelut olivat vuonna 2024 negatiiviset. Työllisyysnormien keventämisen vaikutus valtionosuuksien kautta kuntien talouteen ei välttämättä toteudu järjestelmän kautta tavoitellulla tavalla. RRF-rahoituksen päätyminen ei myöskään saa johtaa siihen, että rahoitus vähennetään kuntien valtionosuuksista.

1. Onko teillä yleistä lausuttavaa palveluprosessista?

Palveluprosessin uudistuksen vuonna 2022 arvioitiin vahvistavan työllisyyttä 9 500 – 10 000 työllisellä ja vähentävän julkisen talouden menoja pitkällä aikavälillä. Hallituksen esityksessä (HE 167/2021 vp, s. 42) arvioidusta mallin toimeenpanon tasosta on jääty kolmannes, kun palvelumallin uudistuksesta on kaksi vuotta. Palvelumallin työllisyysvaikutukset arvioitiin saavutettavan täysimääräisesti vuodesta 2025 alkaen. Työllisyyden kehitykseen vaikuttaa osaltaan työmarkkinatilanne, mutta palveluprosessin kaavamaisuus ja kohdentuminen epätarkoituksenmukaisiin hallinnollisiin toimiin vaikuttavat merkittävästi työllisyysvaikutusten saavuttamiseen.

Asiakkaista noin 50 %:ia työllistyy työnhaun ensimmäisen kolmen kuukauden aikana. Palvelua tulee kohdentaa ensisijaisesti palvelutarpeen mukaan asiakkaisiin, jotka tarvitsevat työnvälitystä ja työllistymistä tukevia palveluja. Työllistämistodennäköisyyden laskentatyökalun kehittäminen ja henkilökohtaisen palvelun kohdentaminen palvelutarpeen mukaan asiakkaiden tilanteisiin on kannatettavaa. Tekoäly kehittyy tällä hetkellä nopeasti ja luokittelutarkkuus on tulorekisteritietojen hyödyntämisen myötä jo nyt hyvällä tasolla. Työllistämistodennäköisyyden laskentatyökalun kehittäminen ja hyödyntäminen palvelutarvearviossa ovat kannatettavia toimia, mutta työkalua

käyttöä ei tulisi sitoa kaavamaisiin työprosesseihin, vaan työvoimaviranomaisella tulee edelleen olla harkintavalta palveluprosessin toteuttamiseen. Asiakkaiden vaihtuvuuteen liittyvä rotaatio on suurta erityisesti suurissa kaupungeissa ja tuottamattomaan hallintotyöhön käytetty aika on huomattavan suurta.

Työnhakijan palveluprosessi on kaavamainen ja hallinnollisesti raskas toteuttaa. Tampereen kaupungin näkemys on, että palveluprosessia tulee edelleen huomattavasti keventää ja työvoimaviranomaisen harkintavaltaa lisätä. Työvoimaviranomaisen työ kohdentuu nyt epätarkoituksenmukaisiin lakisääteisiin tehtäviin, ydintehtävän sijaan. Työvoimaviranomaisella tulisi olla laaja harkintavalta ja itsenäisyys siinä, miten asiakkaiden palvelutarpeiden mukainen palvelu järjestetään ja miten päästään vaikuttaviin tuloksiin. Kunnilla on merkittävä rahoitusvastuu työllisyydenhoidosta. Nykyinen työnhakijan palveluprosessi kohdentaa työtä hallinnollisiin ja epätarkoituksenmukaisiin tehtäviin ja on siten vaikuttavuudeltaan riittämätön ja kustannuksiltaan kunnille kallis sekä palvelujen rahoituksen että työttömyysturvakustannusten osalta.

2. Koetteko alkuhaastattelun järjestämisen määräajan pidentämisen viidestä arkipäivästä kymmeneen arkipäivään kannatettavana?

Alkuhaastattelun järjestämisen määräajan pidentäminen kymmeneen päivään on kannatettavaa. Viiden arkipäivän määräaika on käytännössä ollut vaikea järjestää.

Ehdotusta tulisi kuitenkin muuttaa siten, että määräaika alkuhaastattelun pitämiselle olisi tavoitteellinen. Ehdotettu sääntely kymmenen arkipäivän määräajasta olisi työvoimaviranomaisia sitova ja täten harkintavaltaa kaventava.

Työnhakuun liittyvät toimet pyritään kuitenkin aina toteuttamaan viivytyksettä. Koska työvoimaviranomaisella on jo valmiiksi rahoitusvastuuta työttömyysturvamaksuista, on sillä vahvat kannustimet välittää työnhakijat työhön tai etsiä heille työllistymistä tukevia muita vaihtoehtoja jo heti työnhaun käynnistyessä. Työvoimaviranomainen katsoo asiakastapaamiseen asiakkaalle tarkoituksenmukaiset sisällöt ja aikataulun ilman erillistä aikamäärettä. Myös esimerkiksi harvinaisten kielten tulkkien saaminen voi olla haastavaa tiukoissa määräajoissa.

Työnhakijalla tulisi olla halutessaan oikeus käyntiasiointina toteutettavaan alkukartoitukseen, mutta asiakkaan näkemyksen ja työvoimaviranomaisen tarkoituksenmukaisuusharkinnan perusteella, alkukartoitus tulisi voida toteuttaa digitaalisia kanavia hyödyntäen. Työllisyyspalveluilla on merkittävä määrä asiakkaita, joille käyntiasiointina toteutettu alkuhaastattelu ei tuo lisäarvoa ja tämä tulisi myös huomioida työvoimaviranomaisen harkintavallassa.

3. Onko täydentävien työnhakukeskustelujen perustuminen asiakkaiden palvelutarpeeseen mielestänne tarkoituksenmukaista?

Tampereen kaupungin näkemyksen mukaan täydentäviä työnhakukeskusteluja ei pidetä tarpeellisina muutoin kuin, että ne perustuisivat asiantuntijan harkintaan kaikissa asiakkaan palveluprosessin vaiheissa.

Tampereen kaupungin näkemyksen mukaan asiakaspalvelumallia tulisi ensisijaisesti yksinkertaistaa ja täydentävien työnhakukeskustelujen käsite ja niiden järjestämisen velvoite tulisi poistaa kokonaan laista. Työnhakijalle tulisi järjestää vain alkuhaastattelu ja työnhakukeskusteluja. Alkuhaastattelun tarpeellisuuden arviointiin tulisi työvoimavirnaomaisella olla laaja tarkoituksenmukaisuuteen pohjautuva harkintavalta. Työvoimaviranomainen järjestäisi työnhakukeskusteluja asiakkaan yksilöllisen palvelutarpeen mukaisesti tarkoituksenmukaisen määrän. Prosessin tulisi olla asiakaslähtöistä, kustannustehokasta ja vaikuttavaa perustuen asiantuntijan arvioon. Asiakastyö tulisi kohdentaa työnvälitykseen, työnantajayhteistyöhön (piilotyöpaikat) ja konkreettisiin työvoiman saatavuutta ja kohtaantoa tukeviin toimiin, ei määrämuotoisiin haastatteluprosesseihin.

Työvoimapalvelujen toteutuksessa tulisi kriittisesti tarkastella, millaiset työvoimaviranomaisen toimet luovat vaikuttavuutta ja kehittää niitä palvelumuotoja, jotka todetaan vaikuttaviksi. Tampereen kaupungin näkemyksen mukaan määrämuotoisten runsaiden tapaamisten sijaan toimenpiteen tulisi kohdentaa entistä tehokkaammin työnvälitykseen, työnantajakontakteihin, työurasuunnitteluun, työnhakijoiden ohjaamiseen työmarkkinoille ja koulutukseen sekä työnhakijoiden ja työnantajien kohtaamisen edistämiseen. Työnhakijoita tulisi ohjata tehokkaasti alueellisesti ja valtakunnallisesti ennakoituille ja tunnisteluille työvoimapula-aloille. Näiden toimien puitteissa asiakkaalla on aktiivisen toimijan rooli.

Mikäli täydentäviä työnhakukeskusteluja järjestetään jatkossa, tulisi myös palveluntuottajilla olla oikeus niiden toteuttamiseen ja A-TMT -tietojärjestelmän teknisten ratkaisujen tulisi tukea ja mahdollistaa tämä toiminta.

4. Näettekö nykyisestä muistutuskäytännöstä luopumisen ja työnhaun voimassaolon päättyminen ensimmäisestä asioinnin laiminlyönnistä kannatettavana?

Palveluprosessin uudistamisen yhteydessä (HE 167/2021 vp) arvoitiin, että muistutuksia lähetettäisiin 174 000 kappaletta vuodessa. Toteutuma aikavälillä 2.5.2022 – 31.3.2024 on 301 500 kappaletta. Vuonna 2024 lähes 200 000 kappaletta ja muistutuksen sain noin 26 %:ia asiakkaista (HE, s. 10).

Muistutuskäytäntö on lisännyt työllisyyspalvelujen työntekijöiden hallinnollista työtä ja se on lisännyt kustannuksia, esimerkiksi postituksen osalta. Työ on manuaalista, ei automatisoitua ja käytäntö on sekä työntekijöille että asiakkaille sekava ja epäselvä ja hyötyjä on vaikea tunnistaa. Vaihtoehtona on tehokkaampi ennakoiva informaatio oikeuksista ja velvollisuuksista tietojärjestelmien automatisaatiota hyödyntäen.

Tampereen kaupungin näkemyksen mukaan muistutuskäytäntö luopuminen esitetyn mukaisesti on kannatettavaa. Käytäntö on työvoimaviranomaiselle hallinnollisesti raskas, se on aiheuttanut turhia kuluja ja asiakkaille käytäntö on epäselvä. Työnhaun päättyminen jokaisesta asioinnin laiminlyönnistä selkeyttää palveluprosessia. Kannatamme myös toistuvuuden vaatimuksesta luopumista.

5. Koetteko työllistymissuunnitelmien sisältöjen määrittelyn olevan palveluprosessin toimivuuden kannalta oleellisia?

Työllistymissuunnitelman sisältöä ei ole tarpeen määritellä tarkasti lainsäädännössä. Kuntien taloudelliset kannustimet ohjaavat työvoimaviranomaista toimimaan tarkoituksenmukaisella tavalla myös tässä työnhakijan palveluprosessin vaiheessa. Työnhakusuunnitelman sisällöstä voidaan korkeintaan antaa työvoimaviranomaiselle esimerkinomaisia suosituksia.

Aktivointisuunnitelmista voitaisiin luopua kokonaan. Pelkän työttömyyden perusteella sosiaalihuollon ammattilaisten työpanoksen käyttäminen tilanteissa, joissa ei ole todellista sosiaalipalvelujen tarvetta on tarpeetonta ja tuottamatonta ja hankaloittaa asiakaspalvelua huomioiden kustannussäästötavoitteet muun muassa hyvinvointialueilla. Kuntouttavan työtoiminnan tarve voidaan arvioida osana monialaista yhteistyötä.

Nykyisen lainsäädännön pohjalta työllistymissuunnitelmassa tulisi kuitenkin sopia työnhakuvelvollisuudesta ja sen perusteista sekä määräajasta, jonka kuluessa työnhakijan on ilmoitettava suunnitelman toteutumisesta. Ensisijaisesti työnhakuvelvollisuudesta tulisi kuitenkin luopua ja työnhakijan työllistymistä tulisi edistää velvoittavin työtarjouksin ja työurasuunnittelun keinoin.

Työllistymissuunnitelmassa ei tulisi sopia esimerkiksi täydentävistä työnhakukeskusteluista tarkemmin, vaan seuraava tapaaminen ja työllistymissuunnitelman päivittäminen tulisi sitoa työnhaun voimassaoloon. Asiakkaiden tilanteet muuttuvat, joten tapaamisten sopiminen ennakoivasti ei ole tarkoituksenmukaista.

6. Koetteko asiakkaiden palveluprosessiin sisältyvien asiakastapaamisten sisältöjen määrittelyn olevan palveluprosessin toimivuuden kannalta oleellisia?

Alkuhaastattelun sisällöstä säädetään hallituksen esityksen 32 §:ssä ja työnhakijan palvelutarpeen arvioimisesta 33 §:ssä. Työnhakukeskustelun sisällöstä säädetään hallituksen esityksen 35 §:ssä ja täydentävien työnhakukeskustelujen sisällöstä 37 §:ssä.

Asiakastapaamisten sisältöä ei ole tarvetta määritellä lainsäädännössä tarkasti ja yksityiskohtaisesti. Asiakastapaamisten sisältö määrittyy palveluprosessin ja asiakkaan yksilöllisten tarpeiden mukaisesti. Myös kuntien rahoitus - ja taloudelliset kannusteet ohjaavat tässäkin kohtaa työvoimaviranomaista tarkoituksenmukaiseen ja vaikuttavaan toimintaan. Työnvoimaviranomaisen arvioi alkuhaastattelussa ja työnhakuhaastatteluissa ja tarvittaessa muiden tapaamisten yhteydessä arvioida asiakkaan palvelutarvetta ja sen mahdollisia muutoksia. Kohtaamisissa vahvistetaan asiakkaan tietoisuutta työnhakijan oikeuksista ja velvollisuuksista sekä työnhakijan omaa toimijuutta ja aktiivisuutta työnhakijana. Tämän rinnalla työnvoimaviranomainen tarjoaa työnhakijalle aktiivisesti työtä ja tarvittaessa koulutusmahdollisuuksia tai palveluja. Työuraohjausta tulee tehdä kysyntälähtöisesti ja palvelutarvearvio tulee suhteuttaa kysyntälähtöiseen maailmaan. Työllistymissuunnitelmien laatimisen ja päivittämisen sisällöllisten ohjauksen sijaan työvoimapalveluissa tulee keskittyä konkreettisiin työnhakijoiden työllistymistä ja työnhakijoiden ja työnantajien kohtaantoa edistäviin toimiin. Työttömyyden pitkittymisen arvioinnin tueksi työllistymistodennäköisyyden laskentatyökalun kehittäminen ja käyttöönoton mahdollistaminen ovat kannatettavia asioita.

Palvelutarvearviossa keskeistä on myös työ- ja toimintakyvyn arviointi ja esimerkiksi sosiaali- ja terveyspalvelujen ensisijaisuuden tunnistaminen. Työttömyysturvan saajiksi ei tule ohjata tosiasiallisesti työkyvyttömiä työnhakijoita ja näiden henkilöiden ensisijainen asiakkuus ja asiakasvastuu tulee järjestää palvelutarpeiden mukaan, esimerkiksi sosiaali- ja terveyspalveluina. Tosiasiallisesti työkyvyttömien työnhakijoiden osalta työvoimapalvelun järjestämislain mukainen palveluprosessi ei ole yksilön eikä yhteiskunnan näkökulmasta tarkoituksenmukainen. Kohderyhmän henkilöt eivät tule autetuksi työllisyyspalveluilla. Tosiasiallisesti työkyvyttömien työnhakijoiden ohjaaminen työttömyysturvan saajiksi ja sitä kautta työttömän työnhakijan palveluprosesseihin ei ole kustannustehokasta ja kohdentaa niukkoja resursseja työhön, joka ei ole perusteiltaan ja vaikuttavuudeltaan tarkoituksenmukaista.

Oikeuskanslerin kannanoton (OKV/3065/10/2021) mukaan toimeentulotukilain 2a §:n 1 momentin 4 kohdan tulkinta ei mahdollista, että lain soveltamiseksi lääkärin toteamaksi sairaudeksi mahdollistettaisiin vain työttömyysturvalaissa tarkoitettun työkyvyttömyyden määritelmään sisään mahtuvat tapaukset. Oikeuskansleri on pitänyt perusteltuna, että lainsäädäntöä selkiytettäisiin tältä osin. Näkemyksemme mukaan lainsäädäntöä tulee selkiyttää nimenomaan sen osalta, että edellä mainitun toimeentulotukilain pykälää tulkitaan siten, että lääkärin toteama työkyvyttömyys huomioitaisiin kokoaikatyön hakemisen kyvykkyyden arvioimisessa ja työttömyysturvan saamisen kriteerien arvioimisessa. Pelkän työttömyysturvalain työkyvyttömyyden tulkinnan pohjalta ei selviä, onko työnhakija työkykyinen ja kokoaikatyöhön käytettävissä.

1. Onko teillä yleistä lausuttavaa työnhakuvelvollisuutta koskevista muutoksista?

Tampereen kaupungin näkemyksen mukaan työnhakuvelvollisuudesta tulisi luopua kokonaan ja työnvälityksen tulisi perustua työtarjouksiin sekä asiakkaan velvollisuuteen hakea omatoimisesti työtä työnhakusuunnitelman mukaisesti. Edellä mainittu toimintamalli vahvistaisi kuntien mahdollisuuksia kohdentaa resurssit vaikuttavaan ja tarkoituksenmukaiseen työhön.

Työnantajat ovat jo nyt vähentäneet merkittävästi ilmoittelua julkisessa työnvälitysjärjestelmässä, koska hakijoiden joukossa on huomattava määrä henkilöitä, jotka ilmaisevat tavalla tai toisella, etteivät todellisuudessa ole hakemassa kyseistä työtä. Tästä on julkiselle työnvälitykselle sekä kansallista että imagollista haittaa. Työnvälitys vaikeutuu ja työvoimaviranomaisen mahdollisuudet edistää työllisyyttä heikkenevät. Samalla tietopohja avoimien paikkojen todellisesta määrästä vääristyy kansallisissa tilastoissa. Lisäksi tekoälyavusteisen työnvälityksen kehittäminen muuttuu erittäin vaikeaksi, mikä edellyttää entistä enemmän piilotyöpaikkojen hakua ns. jalkatyönä.

Mikäli työnhakuvelvollisuus sisällytetään lakiin, tulisi sen olla työnhakijalle jatkuva velvollisuus sen asettamisen jälkeen, ilman että se olisi sidottuna suunnitelmaan ja sen voimassaoloon. Tällä hetkellä asiakkaan tulee ilmoittaa hakemistaan työmahdollisuuksista, mikäli suunnitelma on voimassa. Jos suunnitelma ei ole voimassa, työnhakuvelvollisuus ei koske asiakasta ennen kuin suunnitelma on päivitetty uudestaan. Työllistymissuunnitelman päivittäminen saattaa joissain tilanteissa kestää esimerkiksi ruuhka-ajoista johtuen joskus pitempään, kuin mitä on työllistymissuunnitelman voimassaolo. Tämä asettaa asiakkaat epätasa-arvoiseen asemaan. Joillakin velvollisuudet ovat voimassa ja joillakin ei ole, johtuen esimerkiksi tilapäisistä resurssimuutoksista tai ruuhka-ajoista. Nykyinen malli aiheuttaa epäselvyyttä asiakkaille ja tämä johtaa turhiin yhteydenottoihin.

Kotoutujien kohdalla koulutukseen hakeutuminen tulisi olla mahdollista rinnastaa työnhakuun. Tälle ryhmälle voisi tehdä myös velvoittavia koulutustarjouksia.

Osa-aikatyössä olevien työnhakuvelvollisuuteen esitettyjen muutosten arvioidaan lisäävään haettujen työmahdollisuuksien määrää 600 000 vuodessa. Työnantajilta saadun palautteen mukaan heitä kuormittavat jo nykyisellään työnhakuvelvollisuudesta seuraavat turhat työhakemukset. Työnhakuvelvollisuuden lieveilmiönä on, kuten edellä on todettu, mainehaitta julkiselle työnvälitykselle ja työnantajien entistä korkeampi kynnys ilmoittaa avoimia työpaikkoja julkiseen hakuun.

Lainsäädännön ja työvoimaviranomaisen on tärkeää vahvistaa työnhakijalle velvollisuutta hakea aktiivisesti työmahdollisuuksia ja koulutusta sekä työvoimaviranomaisen hänelle haettavaksi osoittamia työpaikkoja. Hallituksen esityksen työtarjousten velvoittavuutta koskevat muutokset ovat kannatettavia. Työnvälitys on työvoimaviranomaisen ydintehtävää.

2. Näettekö, että alennetun työnhakuvelvollisuuden asettamisen yhteydessä arvioitavissa seikoissa on huomioitu oleelliset tekijät?

Työnhakuvelvollisuuden asettamisen säännökset ovat monimutkaisia ja esimerkiksi tässä kohdin tulisi keventää työvoimaviranomaisen hallinnollisia tehtäviä ja luopua työnhakuvelvollisuuden määrämuotoisuudesta. Poikkeussäännökset ovat monimutkaisia ja koskevat kohderyhmiä, joiden kohdalla veloitteen asettaminen ja seuranta ei ole tarkoituksenmukaista. Useista poikkeuksista huolimatta lakiesityksessä ei oteta huomioon esimerkiksi kotoutumisen vaihetta ja suomen kielen taidon puutteen vaikutuksia tosiasiallisiin työllistymismahdollisuuksiin. Sääntelyn sijaan työvoimaviranomaisen mahdollisuuksia tehdä työnvälitystä tulisi lisätä.

Työ- ja toimintakyvyn arvioinnissa tulisi eri toimijoiden välillä selkiyttää tosiasiallisesti työttömien työnhakijoiden palveluprosessia siten, että palveluprosessissa ja siten myös työnhaussa otettaisiin entistä paremmin huomioon asiakkaiden ensisijainen palvelutarve. Asiakkaille tulisi mahdollistaa palvelutarpeen mukaiset palvelut, esimerkiksi sosiaali- ja terveydenhuollossa. Tällä hetkellä merkittävä määrä työttömäksi työnhakijoiksi ilmoittautuneista hakijoista tarvitsee ensisijaisesti muita palveluja kuin työllisyyspalveluja. Tästä syystä nykyinen toimintamalli on sekä kunnille että koko yhteiskunnalle erittäin kallis ja tehoton kokonaisuus.

3. Tukeeko työnhakuvelvollisuutta koskevan sääntelyn yksinkertaistaminen ja tietyistä poikkeuksista luopuminen työnhakuvelvollisuuden tarkoituksenmukaista asettamista?

Työnhakuvelvollisuuden yksinkertaistaminen, monimutkaisista poikkeuksista luopuminen on oikea suunta. Työnhakuvelvollisuudesta tulisi luopua kokonaan ja työnvälityksen tulisi perustua työtarjouksiin sekä asiakkaan velvollisuuteen hakea omatoimisesti työtä työnhakusuunnitelman mukaisesti. Työnhakuvelvollisuus on kokonaisuutena hallituksen esityksen muutostenkin jälkeen monimutkainen, liian yksityiskohtainen ja virkailijalle raskas hallittava kokonaisuus. Myös työnantajat saavat jatkuvasti hakemuksia, joita on lähetetty ennemminkin hakuvelvollisuuden täyttämisen näkökulmasta, kuin aidon avoimen tehtävän kiinnostuksen pohjalta. Tällä on kielteisiä vaikutuksia muun muassa työnantajien halukkuuteen ilmoittaa avoimia työmahdollisuuksia julkisiin työnhakupalveluihin.

4. Työnhakuvelvollisuuteen ehdotettavat muutokset tuovat tietyt asiakasryhmät (esim. osa-aikatyössä olevat sekä henkilöt, joilla on tiedossa myönteinen muutos työnhaun tilanteeseen) yleisen työnhakuvelvollisuuden alentamisen kriteerien piiriin. Näettekö tämän kannatettavana?

Peruseriaate, että osa-aikatyössä työskentelevät hakevat aktiivisesti työtä saadakseen kokoaikatyötä on kannatettava, varsinkin jos he hakevat soviteltua päivärahaa. On myös paljon ns. 0-tuntisopimuksella työskenteleviä työnhakijoita, joiden tosiasiallinen tuntimäärä on pieni. Osa-aikatyössä työskentelevät ovat keskeinen työvoimapotentialiaali työn tuottavuuden lisäämisen tavoitteen saavuttamiseksi. Lakiesitys tiukentaa osa-aikatyössä olevien työnhakijoiden työnhakuvelvollisuutta ja poikkeussäännöt tuovat entistä enemmän lainsäädäntöön monimutkaisuutta ja virkailijan työhön hallinnollisia tehtäviä. Hallinnollisten tehtävien sijaan osa-aikatyössä olevien kokoaikatyön hakua tulisi virkailijoiden tukea työurasuunnittelulla ja työnhaun ohjauksen keinoin ja työajan käyttö kohdentaa entistä tehokkaammin esimerkiksi osuviin työtarjouksiin. On myös huomioitava, että joillakin aloilla osa-aikatyö on enemmän sääntö, kuin poikkeus. Esimerkiksi kaupan alan tehtävät ovat suurelta osin osa-aikaisia ja mikäli työnantajat eivät tarjoa kokoaikatyötä, voi usean osa-aikatyön yhteensovittaminen olla tosiasiallisesti hankalaa.

Kuntien pääseminen tulorekisteriin on rajoitettu lakisääteisten työvoimapalvelujen maksatuksen tehtäviin. Kunnilla on tulorekisteritietojen saamisen tarve, muun muassa ennakointityön, asiakas- ja palvelutarpeen arvioimisen sekä palvelujen (esimerkiksi tulosperusteisten hankintojen) tulosten mittaamisen, vaikuttavuuden todentamisen ja kehittämisen tueksi. Kuntien tulisi saada edellä mainittujen tehtävien toteuttamisen tueksi tulorekisteritietoihin pohjautuvaa, yksilötason tietoa, suoraan tulorekisteristä nykyistä laajemmin. Tulorekisteritietoja hyödyntämällä työvoimaviranomainen voisi arvioida vaikuttavammin osa-aikatyöntekijöiden yksilöllisiä palvelutarpeita sekä kehittää ja kohdentaa heille entistä täsmällisemmin palvelutarpeiden mukaisia palveluja.

1. Onko teillä yleistä lausuttavaa työtarjouksiin tehtävistä muutoksista?

Työnhaku on työnhakijan velvollisuus. Tampereen kaupunki kannattaa hallituksen esitystä, että työtarjoukset velvoittaisivat työtöntä työnhakijaa heti työttömyyden alusta lähtien, eikä vasta kuusi (6) kuukautta alkuhaastattelun jälkeen. Hallituksen esityksen mukaan työnhakuvelvollisuutta ei voisi täyttää hakemalla työvoimaviranomaisen osoittamaa työpaikkaa, vaan työnhakijan olisi haettava työvoimaviranomaisen osoittamaan työpaikkaa, vaikka olisi jo täyttänyt työnhakuvelvollisuutensa. Peruseriaate hallituksen esityksessä on kannatettava. Työvoimaviranomaisen työtarjouksen tulee olla aina velvoittavia.

Työnvälityksen ja työtarjouksien osalta on panostettava henkilöstön osaamisen kehittämiseen ja työnantajanäkökulman tunnistamiseen. Virkailijalla tulee olla hyvä eri ammattien, osaamisvaatimusten, toimialojen sekä työnantajan tarpeiden ja näkemyksen tuntemus. Työpanosta tulee kohdentaa edellä mainittujen tekijöiden tuntemuksen vahvistamiseen ja sitä kautta laadukkaisiin ja osuviin työtarjouksiin. Työnhakijoiden osaamisen ja ominaisuuksien tulee kohdata työnantajien tarpeet.

Tampereen kaupungin näkemys on, että työnvälitys tulisi toteuttaa aina velvoittavien työtarjousten pohjalta. Työnhakijalla on velvollisuus ottaa työtä vastaan ja virkailijan tekemien työtarjousten tulee olla laadukkaita ja huolellisesti harkittuja. Myös työnhakijalle tämä työnvälitysmalli on arviomme mukaan selkein. Ns. tiedottavat työtarjoukset aiheuttavat epäselviä tilanteita ja työnhakijoissa hämmennystä. Mikäli työnhakuvelvollisuus sisältyy edelleen lakiin, palveluprosessin selkeyden vuoksi katsomme, että asiakas voisi täyttää työnhakuvelvollisuuttaan myös hakemalla työvoimaviranomaisen osoittamia työpaikkoja, koska asiakas voi hakea myös omatoimisesti samoja paikkoja.

2. Tukeeko työtarjouksiin heti työnhaun alusta alkaen ehdotettava velvoittavuus työllistymistä ja työtarjousmenettelyn tarkoituksenmukaista toimeenpanoa?

Kyllä, Tampereen kaupunki kannattaa hallituksen esitystä, että työtarjoukset ovat velvoittavia heti työnhaun alusta alkaen, eikä työtarjousten velvoittavuutta sidota työnhakuvelvollisuuden täyttämiseen. Työnvälitys on työvoimaviranomaisen ydintehtävää ja esitetyt muutokset tukevat ydintehtävän toteuttamista.

3. Selkeyttääkö työtarjouksiin ehdotetut muutokset kokonaisuutena työtarjouksia koskevaa sääntelyä?

Kyllä, esitetyt muutokset selkiyttävät ja yksinkertaistavat työtarjouksia koskevaa sääntelyä.

1. Onko teillä lausuttavaa työnhakijalle tai työvoimaviranomaiselle ehdotetusta velvollisuudesta työnhakuprofiilin laatimiseen ja julkaisemiseen palvelualustalla?

Työnhakuprofiilien julkaisemisen lisääminen palvelualustalla on kannatettavaa. Työnhakijan tulisi pystyä luomaan antamiensa tietojen pohjalta automaattinen ehdotus työnhakuprofiiliksi työnhakijaksi ilmoittautumisen yhteydessä. Työnhakuprofiili tulisi luoda heti ilmoittautumisen yhteydessä tai esitetyn 15 arkipäivän puitteissa. Työnhakuprofiilin laatiminen ja julkaisu olisi esitysluonnoksen 129 §:n mukaisesti työnhakijan velvollisuus, mutta esitysluonnoksen perusteluiden mukaan se olisi vain ”informatiivinen velvollisuus”. Työnhakuprofiilin julkaisemattomuudelle ei esitysluonnoksessa asetettaisi minkäänlaista sanktiota. Työnhakuprofiilin julkaiseminen tulisi säätää työnhakijan velvollisuudeksi, samoin kuin työnhakuprofiilin voimassaolosta huolehtiminen, ajantasaisin työnhakutiedoin.

Se, että työvoimaviranomainen täyttäisi työttömän työnhakijan työnhakuprofiilin, mikäli työnhakija ei ole profiilia täyttänyt, ei ole kannatettavaa. Arviomme on myös, että hallituksen esityksessä esitetyt laskelmat työvoimaviranomaiselle lisääntyvästä työmäärästä ovat huomattavan alimitoitettuja ja hallinnollinen työmäärä lisääntyy mahdollisen muutoksen myötä merkittävästi esitettyä enemmän. Tehtävä edellyttäisi huomattavaa valtionosuuden lisäämistä palveluihin.

Hallituksen esityksen perusteella jää epäselväksi, olisiko virkailijalla lain voimaantullessa käytössä työnhakuprofiilin laatimisen tueksi tekoälypohjainen automaatio, jolloin virkailija vain tarkistaisi ja hyväksyisi työnhakuprofiilin vai onko työnhakuprofiilin laatimisen automaatio tavoite, joka toteutuu kenties joskus tulevaisuudessa. Työvoimaviranomaisen hallinnollisten ja/tai manuaalisten tehtävien lisääminen ei ole kannatettavaa. Tämän tyyppiset tehtävät tulee olla asiakkaan omaa työtä ja automatisoitua toimintaa.

Työnhakuprofiilin täyttämisen velvoite tulisi olla kokonaan työnhakijalla itsellään, pois lukien sellaiset tilanteet, joissa työnhakijalla ei ole osaamista tai mahdollisuutta käyttää palvelualustaa (esimerkiksi osa kotoutettavista työnhakijoista). Poikkeustilanteissa työnhakuprofiilin julkaisemisessa voitaisiin hyödyntää tekoälypohjaisen automaation tuottamaa työnhakuprofiilipohjaa ja tarvittaessa virkailijan ja asiakkaan yhteistyötä profiilin laatimisessa. Esimerkiksi kotoutettavien osalta työnhakuprofiilin laatiminen ja julkaisu edellyttää ohjausta ja neuvontaa, mikäli työnhakijalla on esimerkiksi puutteellinen kielitaito tai puutteita digitaidoissa. Tämä lisää sekä työvoimaviranomaisen työtä että kuntien kustannuksia. Työvoimaviranomaille tulisi olla työnhakuprofiilin laatimisen ja julkaisemisen tueksi mahdollisuus hankkia työnhakijoille ostopalveluja. Palvelujen hankinnan kustannukset tulee huomioida valtionosuuksissa.

Poikkeustilanteissa voitaisiin sopia työvoimaviranomaisen harkinnalla myös työnhakuprofiilin täyttämättä jättämisestä. Työvoimaviranomaille tulisi säätää oikeus tarkastella myös vapaaehtoisesti työnhakuprofiilin julkistaneiden henkilöiden profiileja, koska työnvälitys on työvoimaviranomaisen ydintehtävä. Työnhakuprofiilin täyttämisen velvoite tulisi tarkastella hallituksen esityksessä uudelleen.

Huomioitavana on, että tällä hetkellä työttöminä työnhakijoina on merkittävä määrä henkilöitä, joiden ensisijainen palvelutarve ei ole työnvälitys ja sijoittuminen avoimille työmarkkinoille, vaan esimerkiksi sosiaali- ja terveystyöpalvelut. Työnvälityksen ja työnhakuprofiilin täyttämisen velvoitteen laajentamisen näkökulmasta työttömäksi työnhakijaksi tulisi ohjata henkilöitä, jotka ovat tosiasiallisesti työkykyisiä ja tavoitteena on sijoittuminen avoimille työmarkkinoille.

Oikeus hakea ja tarkastella työnhakuprofiileja tulisi hallituksen esityksessä mainittujen toimijoiden lisäksi sallia myös järjestämislain 116 §:n 4 momentin mukaisille työvoimapalvelujen tuottajille ja työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa sovitun työvoimaviranomaisen järjestämän työllistymistä tukevan palvelun tuottajille. Muutos mahdollistaisi palveluntuottajien laajemman tiedonsaantioikeuden palveluissa olevista työnhakijoista ja siten tehokkaamman työnvälityksen.

2. Onko teillä lausuttavaa työnhakijoiden työnhakuprofiilissa olevien henkilötietojen (koulutus, työkokemus, muu osaaminen ja työtoiveet) julkaisemisvelvollisuudesta ehdotetussa muodossa julkisena tietopalveluna?

Työnhakuprofiilissa julkaistavat tiedot hallituksen esityksen mukaisesti ovat työnvälityksen näkökulmasta relevantteja, samoin kuin tiedot, joita ei tule julkaista. Palvelualustan ominaisuuksiin tulee rakentaa selkeät ja helposti ymmärrettävät ohjeet, työnhakijan vapaamuotoisen osuuden ja esimerkiksi linkkien lisäämisen sisällön vaikutuksista henkilötietojen julkisuuteen ja tietosuojaan liittyen. Riskinä on, että työnhakijat eivät hahmota tietojen julkisuuden laajuutta esimerkiksi vapaamuotoisen esittelyn ja itse muokattavien linkkien osalta.

3. Onko teillä lausuttavaa työnhakuprofiilien tietovarantoa koskevista muutoksista?

On kannatettavaa, että työnhakijan työnhakuprofiilin tietojen siirtäminen toiseen tietovarantoon tai toiselle rekisterinpitäjälle edellyttää työnhakijan suostumusta. Myös tietojen poistamiseen liittyvät säännökset ovat kannatettavia.

4. Onko teillä muuta lausuttavaa palvelualustaa tai työnhakuprofiileja koskeviin muutoksiin?

Tampereen kaupungin kannattaa hallituksen esitystä sen osalta, että julkaistuja työnhakuprofiileja voivat hakea ja tarkastella palvelualustalle kirjautuneet työnantajat, yksityiset työnvälitysyrietykset sekä työttömyyskassat. Työnhakuprofiilin katseluoikeuden laajentaminen työnvälitysyrietyksiin ja työttömyyskassoihin tukee tehokkaan työnvälityksen edellytyksiä. Myös työvoimapalvelujen ja työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa sovitujen työllistymistä tukevien palvelujen tuottajille tulisi säätää oikeus tarkastella työnhakuprofiileja.

Hallituksen esityksessä esitetään, että työnhakuprofiileja voi hakea vain yksittäishakuina siten, että hakuperusteena on käytettävä vähintään ammattinimikettä, osaamista tai työskentelyaluetta. Se, että työnhakijoiden tietoja ei voi hakea massahakuina on valitettavaa. Perustuslakivaliokunnan

linjaukseen pohjautuva esitys hidastaa ja vaikeuttaa työnvälityksen tehokkuus- ja vaikuttavuustavoitteita.

1. Onko teillä lausuttavaa koulutusta vailla olevia nuoria koskevista muutoksista? Erityisesti Opetushallitusta ja Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskusta pyydetään muun ohella arvioimaan esitettyjen muutosten kohderyhmien suuruutta, koska työ- ja elinkeinoministeriöllä ei ole ollut käytettävissään tähän tarvittavia tilastotietoja.

Nuorten koulutukseen haun velvollisuuteen liittyvät muutosesitykset hakuvelvollisuuden täyttävien koulutuksien laajentamisesta ovat peruseriaatteeltaan kannatettavia. Esimerkiksi TELMA- ja TUVA-koulutuksien sekä muiden nuoren koulutuspolkua tukevien osatutkintotavoitteisten koulutuksien hyväksyminen osaksi koulutukseen hakeutumisen velvoitetta, tukee monen nuorten tosiasiallista tilannetta edetä koulutuspolulla kohti työelämää. Voimassa olevan lainsäädännön puitteissa on kuitenkin jo nyt ollut mahdollista perustellusta, laissa mainitusta syystä, laatia suunnitelma, jossa sovitaan poikkeavasta hausta tai haun korvaamisesta, jolloin työnhakijan yksilöllinen tilanne voidaan huomioida.

Ammattikouluttamattomien nuorten työttömyysturva on yksi työttömyysturvalain monimutkaisimmista asioista ja sen suhteen työvoimaviranomaisilta vaaditaan paljon osaamista ja tietoa tutkinnoista, aikamääreistä, oppilaitosten hakuprosesseista ja poikkeuksien poikkeuksista. Työvoimaviranomaisten käyttämä aika nuorten työttömyysturva-oikeuden selvittämiseen on kohtuuttoman suuri ja pois työnvälitykseen käytettävästä resurssista. Prosessia ei siten tule entisestään monimutkaistaa, vaan hallinnollisia menettelyprosesseja tulisi keventää.

Nuoria koskevista hallituksen esityksen muutoksista tulee kuitenkin tehdä tarkempi kustannusten vaikutusten arviointi kuntien rahoitusvastuun osalta. Lakimuutoksesta ei saa aiheutua kunnille lisäkuluja. Esimerkiksi KEKO – tai FEC -koulutukseen osallistuminen ei poista kuntien rahoitusvastuuta. Lakia ei siten tulisi ulottaa koulutuksiin, joiden aikana kunnille kohdentuu rahoitusvastuuta.

2. Onko teillä lausuttavaa työttömyysturvaseuraamuksia koskevista muutoksista?

Muistutuksista luopuminen on kannatettavaa, samoin kuin työtarjousmenettelyyn esitettävät muutokset sekä edellä mainittuihin muutoksiin liittyvät seuraamusmuutokset. Myös osa-aikatyötä tekevän velvollisuus hakea työvoimaviranomaisen osoittamaa työtä on peruseriaatteeltaan kannatettavaa. Muistutusjärjestelmä tuo työvoimaviranomaiselle paljon hallinnollista työtä ja siihen liittyy asiakkaalle paljon epäselvyyksiä. Seuraamusmenettelyn muutokset selkiyttävät ja yksinkertaistavat lainsäädäntöä ja vähentävät hallinnollista työtä. Hallituksen esityksen muutoksista huolimatta seuraamusjärjestelmä on edelleen monimutkainen, erilaisine poikkeuksineen ja variaatioineen ja vaatii virkailijalta laajaa ja yksityiskohtaista osaamista ja moninaisten tilanteiden selvittelyä. Seuraamusjärjestelmää tulisi edelleen yksinkertaistaa ja automatisoida, jotta työvoimaviranomaisen työaika kohdentuisi entistä paremmin työvoimapalvelujen järjestämislaissa määriteltyyn ydintehtävään.

3. Onko teillä lausuttavaa muista työttömyysturvamuutoksista?

Työnhakuvelvollisuudesta tulisi luopua kokonaan ja työnvälityksen tulisi perustua työvoimaviranomaisen velvoittaviin työtarjouksiin ja työnhakijan omatoimiseen työnhakuun, josta sovitaan työnhakusuunnitelmassa.

Hallituksen esityksen mukaisessa työnhakuvelvollisuudessa hyvää on työvoimaviranomaisen harkinnan mahdollistavat lainkohdat, mutta lainsäädäntö on työttömyysturvalainkin osalta liian monimutkainen ja paljon poikkeuksia sisältävä. Mikäli laissa edelleen säädetään työnhakuvelvollisuudesta, tulisi tarkastelujakson pidentämiseen olla työvoimaviranomaisella laaja harkintamahdollisuus. Näin tuettaisiin sekä työvoimaviranomaisen työn kohdentumista tarkoituksenmukaisiin tehtäviin että työnhakijan yksilöllisiä työhaun tilanteita.

Työttömyysturvalain tulisi nykyistä paremmin huomioida myös itsensä työllistävien työttömyysturva. Tästä ovat esimerkkinä luovilla aloilla työllistyvät, joiden työskentely perustuu ei työsuhteessa tehtävään työhön. Luovien alojen työllistyminen perustuu usein projektimaiseen työllistymiseen, ilman työsuhdetta ja he työskentelevät usein hanke- tai projektikohtaisesti päivä- tai tuntikorvauksella. Työttömyysturvan näkökulmasta työllistyminen on yrittäjämäistä, jolloin heidän työttömyysturvaansa käsitellään yrittäjyyden käsitteiden kautta. Työ ei kuitenkaan välttämättä sido kokoaikaisesti. Itsensä työllistämisen työttömyysetuus toimeentulon turvana tulisi olla nykyistä ennakoitavampi ja mahdollistavampi. Luovan alan tekijöiden tulisi esimerkiksi projekteja vastaanottaessaan, tietää töiden vaikutukset työttömyysetuuteen.

1. Onko teillä lausuttavaa työllisyysvaikutusarvioihin?

Vuonna 2022 toteutetun palveluprosessin uudistuksen työllisyysvaikutuksia koskeva tavoite ei ole toteutunut. On mahdollista, että työmarkkinatilanteesta huolimatta hallituksen esityksen työllisyystavoitteet eivät myöskään tämän lainsäätöesityksen myötä täyty. Työllisyysvaikutusten parantamiseksi työvoimaviranomaiselle tulisi mahdollistaa laajat toimivaltuudet tuloksekkaiden ja vaikuttavien palvelujen kehittämiseen ja toteuttamiseen, säänneltyjen hallinnollisten työprosessien sijaan. Työnvälitystä sekä työnhakijoiden ja työnantajien kohtaamista tulee edistää konkreettisiin toimiin ja tämä edellyttää resurssien uudelleen kohdentamista.

Hallituksen esityksen peruseriaate, että osa-aikatyössä olevia veloitettaisiin hakemaan tehokkaammin kokoaikatyötä on työllisyysasteen nostamisen näkökulmasta kannatettava. Osa-aikatyöntekijöiden työnhakuvelvollisuuden laajentaminen ei kuitenkaan ole kannatettava vaihtoehto, vaan tehokkaaseen kokoaikatyön hakuun tulisi ohjata velvoittavien työtarjousten ja työnhakusuunnitelmassa sovitun työnhakijan omatoimisen työhaun pohjalta. Toisaalta osatyökykyisten asemaa osa-aikatyöntekijöinä tulisi mahdollistaa ja vahvistaa kokoaikatyön tavoittelun sijaan, mikäli työkyky eri riittää kokoaikatyöhön. Osa-aikatyössä olevien kohdalla tulisi siten tarkastella yksilöllistä kokonaistilannetta. Tämä mahdollistaa parhaimmat työllisyysvaikutukset.

Työnhakuprofiilin tehokkaampi käyttöönotto ja työnantajien, yksityisten työnvälitysryityksien sekä työttömyyskassojen mahdollisuus tehdä hakuja palvelualustalta tehostavat työnvälitystä. Sen sijaan asiakkaan palveluprosessin tiukka sääntely (alkuhaastattelu, täydentävät työnhakukeskustelut ja työnhakukeskustelut) eivät tue tehokasta työnvälitystä, vaan ohjaavat resursseja hallinnolliseen työhön ja siten heikentävät vaikuttavuutta. Samanlaiset vaikutukset ovat työnhakuvelvollisuudella, joka monimutkaisena järjestelmänä tuottaa merkittävästi hallinnollista työtä työvoimaviranomaiselle.

Nuoret koulutushakuun tehtävät muutokset tukevat näkemyksemme mukaan koulutusta vailla olevien nuorten opiskelupaikan hakemista yksilöllinen tilanne huomioiden. On todennäköistä, että kun koulutushaun velvoitteeseen hyväksi luettavat koulutukset laajenevat nuoret ohjautuvat entistä paremmin soveltuviin koulutuksiin ja siten esimerkiksi koulutuksien keskeyttämiset vähenevät. Huomioitavaa on, että nuorten työurasuunnittelussa ja koulutukseen ohjaamisessa tulee entistä vahvemmin painottaa työmarkkinoiden tosiasiallisia työllistymismahdollisuuksia ja ennakoituja tulevaisuuden työvoiman osaamistarpeita, suhteessa opiskeltaviin aloihin ja ammatteihin. Sekä koulutuspoliittisissa ratkaisuisissa että nuorten koulutukseen ohjaamisessa ja koulutukseen hakemisen tukemisessa tulee olla vahva työllistymisen näkökulma.

2. Onko teillä lausuttavaa liittyen työvoimaviranomaisvaikutuksiin?

Lakiesityksen mukaan työvoimaviranomaiselle jää merkittävä määrä hallinnollista työtä, joka kuten edellä on todettu, kohdentaa vähäisiä resursseja epätarkoituksenmukaisesti pois ydintehtävästä eli työnvälityksestä ja työnhakijoiden ja työnantajien kohtaannon edistämiseen ja osaavan työvoiman saatavuuteen liittyvistä tehtävistä.

Hallituksen esityksessä arvioidaan myös, että lakimuutokset vähentäisivät työvoimaviranomaisen tehtäviä siten, että vähenevän työn henkilötyövuosimäärä vastaisi noin 3,3 miljoonan euron vähenemää. Tämä vähennettäisiin kuntien valtionosuudesta. Lakiesitys ei tuo sellaista tehtävien vähentymistä työvoimaviranomaisen tehtäviin, että kuntien valtionosuuden vähentäminen olisi millään muotoa perusteltua. Valtionosuudet eivät tällä hetkellä kata TE-uudistuksessa siirtyneiden lakisääteisten tehtävien kustannuksia eikä TE-uudistus ole toteutunut kustannusneutraalisti. Lakiehdotuksen uudet tehtävät lisäävät työvoimaviranomaisen työtä (työnhakuprofiili) ja tuovat kevennyksen sijaan uutta säätelyä suhteessa kuntien kohtuuttomiin työttömyysturvakannusteisiin.

Työvoimaviranomaisen tehtävät kohdentuvat tällä hetkellä monimutkaisten lakien hallintaan ja tulkintaan, lakipykäliden selvittämiseen työnhakijoiden yksilöllisissä tilanteissa sekä moninaisiin hallinnollisiin prosesseihin. Työvoimaviranomaisen ydintehtävälle jää edellä mainituista syistä johtuen riittämätön aika. Lainsäädäntöä, työnhakijan palveluprosessia ja työttömyysturvan seuraamusjärjestelmää tulee yksinkertaistaa ja automatisoida ja vapautuvat resurssit tulee kohdentaa vaikuttavaan työvoimaviranomaisen ydintehtävän toteuttamiseen.

3. Onko teillä lausuttavaa muista vaikutusarvioista?

-

Muuta lausuttavaa?

Tampereen kaupunki kannattaa kaikkia niitä toimenpiteitä, jotka järkevöittävät ja helpottavat asiakkaiden asiointia ja asiakastyötä tekevien työntekijöiden hallinnollista työtä, mutta säilyttävät edelleen ne työvoimapalveluiden palveluprosessin toimenpiteet, jotka edistävät asiakkaan työllistymistä sekä työnantajien työvoiman saatavuutta.

Työnhakijan palveluprosessiin ja työttömyysturvan seuraamusjärjestelmään liittyvää lainsäädäntöä tulee yksinkertaistaa ja työvoimaviranomaisen toiminnan säätelyä vähentää merkittävästi. Tampereen kaupunki korostaa normien purun kiireellisyyttä.

Työvoimapalveluiden palveluprosessin tulisi olla selkeämpi eikä ole toivottavaa, että tulkintaa vaativissa asioissa on pääsääntöä lisäksi useita poikkeuksia ja erityistilanteita muistettavaksi. Palveluprosessi on edelleen liian raskas ja säännelty huomioiden käytettävissä olevat resurssit ja prosessin tarkoituksenmukaisuus ja vaikuttavuus. Työvoimaviranomaisella tulee olla laaja harkintavalta esimerkiksi työnhakukeskustelujen toteuttamisen osalta. Työvoimaviranomaisen tekemistä ohjaavat vahvat taloudelliset kannusteet ja työn on kohdennuttava siten, että vaikutusmahdollisuudet työnhakijoiden työllistymisen edistämiseen ja työnantajien osaavan työvoiman saatavuuden turvaamiseen ovat mahdollisimman laajat ja mahdollistavat. Lainsäädännön tulee mahdollistaa kunnille laajat mahdollisuudet tuloksekkaiden ja vaikuttavien palvelujen kehittämiseen ja toteuttamiseen asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi.

Hallituksen esityksessä ei käsitellä juurikaan palveluprosessia asiakaskokemusten näkökulmasta. Palveluprosessia olisi hyvä tarkastella ja kehittää myös asiakaskokemuksen ja erityisesti asiakashyötyjen näkökulma huomioiden. Tätä kautta voitaisiin tunnistaa keskeiset asiakkaalle lisäarvoa tuottavat kehittämistoimenpiteet, jotka mahdollistavat asiakkaan näkökulmasta sujuvamman asioinnin ja paremman kokemuksen vaikuttavista palveluista. Asiakasnäkökulman paremmin huomioiva kehittäminen tulisi olla työvoimaviranomaisen harkintavaltaan kuuluva kokonaisuus eli työvoimaviranomaisella tulisi olla mahdollisuus muuttaa palveluprosessia em. tilanteissa haluamallaan tavalla, työvoimaviranomaiselle asetetut tavoitteet huomioiden. Asiakaskokemuksen mittaamiseen liittyviä rooleja KEHA-keskuksen ja työvoimaviranomaisten välillä tulee myös selkiyttää. Tampereen kaupungin näkemyksen mukaan KEHA-keskuksen rooliin ei kuulu palvelutilannekohtainen, tiheä asiakaskokemuksen mittaaminen. Tällainen rooli aiheuttaa työvoimaviranomaisen asiakaskokemuksen mittaamiselle ongelmallisen tilanteen, kun asiakas saa useita kyselyjä palvelutilanteen jälkeen. Asiakkaille tilanne aiheuttaa hämmennystä ja epäselvyyksiä.

Normien purku ja hallinnollisten tehtävien vähentäminen ei saa johtaa kuntien valtionosuuksien vähentämiseen, koska voimavarat tulee kohdentaa uudelleen ydintehtävän mukaisesti. Kunnille siirtyneen uuden tehtäväkentän kustannusneutraliteetti ei ole toteutumassa. Tampereen kaupunki edellyttää, että valtio rahoittaa kunnille TE-uudistuksessa siirtyneiden tehtävien kustannukset 100-prosenttisesti.

Työttömyysturva

Tampereen kaupunki esittää automaation lisäämistä erityisesti työnhakijan työttömyysturva-asian ratkaisemisessa. Esitämme myös työttömyysturvaan liittyvien tehtävien siirtämisen kiireellistä selvittämistä maksajille, Kelalle ja työttömyyskassoille. Työttömyysturvatehtävän hoitaminen asettaa työvoimaviranomaisen kaksoisrooliin. Toisaalta työnhakijaa tulee ohjata ja tukea luottamuksellisessa ohjaussuhteessa kohti työllistymistä tai muuta ratkaisua. Samaan aikaan työvoimaviranomainen hoitaa monimutkaisia, erityisosaamista edellyttäviä hallinnollisia tehtäviä, jotka sisältävät sanktioita. Kaksoisrooliutus aiheuttaa ristiriitaa arjen ohjaus – ja neuvontatyössä ja vaikeuttaa ydintehtävän toteuttamista. Työttömyysturvatehtävät ja niihin liittyvät laajat selvittelyä vaativat tilanteet vievät myös aikaa ydintehtävältä ja siten työvoimaviranomaisen vaikuttavalta työltä.

Toissijaisesti esitämme työvoimaviranomaiselle laajempaa pääsyä työttömyysturva-asioiden selvittämiseksi eri tietolähteisiin, esimerkiksi tulorekisteriin. Näin työvoimaviranomainen voisi selvittää esimerkiksi työssäolovelvoitteeseen liittyviä asioita sujuvammin, sen sijaan että asiakkaalta pyydetään, joskus jopa useita selvityksiä. Selvityksiin liittyvä työmäärä ja niihin kuluva aika asian ratkaisemiseksi ovat mittavia. KOSKI-tietovarantoon pääsy tulisi järjestää työvoimaviranomaiselle viivytyksettä.

Sähköinen viranomaisasiointi maksajien ja työvoimaviranomaisten kesken on viivytyksettä mahdollistettava tietojärjestelmissä (A-TMT).

55-vuotta täyttäneiden muutosturvakoulutus

55-vuotta täyttäneiden muutosturvakoulutus tulisi lakkauttaa. Subjektiviseksi oikeudeksi säädetty muutosturvakoulutus on työvoimaviranomaiselle hallinnollisesti monimutkainen ja raskas toteuttaa, eikä se ole tuonut merkittävää todennettua vaikuttavuutta.

Ylialueellisen muutosturvayhteistyön kustannusten jakaminen

Työvoimapalvelujen järjestämislain (380/2023) 18 §:ssä säädetään työvoimapalvelujen tarjoamisesta aiheutuvien kustannusten korvaamisesta eräissä tapauksissa. Edellä mainitussa lain kohdassa todetaan, että ”jos työvoimaviranomainen tarjoaa palveluja 17 §:n 2 momentissa tarkoitettulle henkilöasiakkaalle, asiakkaan kotikunnan on korvattava palveluista aiheutuneet kustannukset palvelun järjestäneelle työvoimaviranomaiselle. Kotikunnan on korvattava kustannukset myös silloin, kun henkilöasiakas osallistuu muun kuin kotikunnan perusteella määräytyvän työvoimaviranomaisen järjestämään työvoimakoulutukseen. Korvauksen on perustuttava tuotteistukseen tai tuotehintaan, jolla kunta seuraa omaa toimintaansa tai jolla kuntayhtymä laskuttaa jäsenkuntiansa. ”

Kuntien ylialueellisen muutosturvayhteistyön suunnittelussa on ilmennyt epäselvyyksiä työllisyysalueiden välisten kustannusten jakamiseen liittyvän lainsäädännön tulkinnassa. Epäselvyyttä on esimerkiksi, voidaanko työnantajapalveluun kohdentuvia kuluja laskuttaa kuntien välillä. Ylialueellisen muutosturvatilanteiden kuntien väliset laskutusmahdollisuudet ja niiden mahdolliset esteet tulee selvittää. Mikäli kuntien välisessä laskutuksessa on esteitä, laskutus tulee mahdollistaa, tarvittaessa lainsäädäntöä tarkentaen. Työvoimaviranomaiselle ei tule kohdentua odottamattomia ja työllisyysalueelle kuulumattomia kustannuksia.

Tiedon saannin oikeudet ja tietojärjestelmät

Kunnat tarvitsevat jatkossa mahdollisimman ajantasaista tietoa laadukkaiden palvelujen järjestämiseksi ja kehittämiseksi sekä tuloksellisuuden ja vaikuttavuuden arvioimiseksi sekä tiedolla johtamisen tueksi, kuntien koko toimiala huomioiden. Nykyinen lainsäädäntö ei kuitenkaan mahdollista useissa tilanteissa keskeisen tiedon saantia.

Esimerkiksi kuntien pääsy tulorekisteriin on rajoitettu lakisääteisten työvoimapalvelujen maksatuksen tehtäviin. Nykyisen lainsäädännön tulkinnan mukaan KEHA-keskuksen tiedon saanti on mahdollistettu vain seuranta- ja arviointitehtävää varten. Kunnilla on tulorekisteritietojen saamisen tarve, muun muassa ennakointityön, asiakas- ja palvelutarpeen arvioimisen sekä palvelujen (esimerkiksi tulosperusteisten hankintojen) tulosten mittaamisen, vaikuttavuuden todentamisen ja kehittämisen tueksi. Kuntien tulisi saada edellä mainittujen tehtävien toteuttamisen tueksi tulorekisteritietoihin pohjautuvaa, yksilötason tietoa, suoraan tulorekisteristä nykyistä laajemmin.

Kuntien tulisi päästä tulorekisteriin myös työttömyysturvaan liittyvissä tehtävissä, esimerkiksi työssäolovelvoitteen purkamisen arviointiin liittyen. Näin työttömyysturvaprosessit nopeutuisivat ja

ajankäyttöä voisi kohdentaa ydintehtävään. Myös palkkatuen myöntämisen prosessit nopeutuisivat, jos kunnilla olisi mahdollisuus hyödyntää tulorekisteriä palkkatuen myöntämisen arvioinnissa.

Työvoimaviranomaiset ovat sidottuja valtionhallinnon käyttöliittymiin, esimerkiksi Työmarkkinatoriin, A-TMT -ja YA-järjestelmiin. Käyttöveloitteen piirissä olevia tietojärjestelmiä tulee myös kehittää ripeästi siten, että tietojärjestelmistä on mahdollista saada työvoimaviranomaisen ydintehtävään liittyvää keskeistä vaikuttavuustietoa. Myös sähköinen viranomaisasiointi maksajien ja työvoimaviranomaisten välillä on mahdollistettava viivytyksettä A-TMT-tietojärjestelmän puitteissa. Asiantuntijan työmarkkinatorin viesti- ja liitetoimintoa tulisi kehittää siten, että kaikki asiakasviestintä olisi mahdollista järjestelmän kautta. Tämä vähentää työvoimaviranomaisen kustannuksia ja selkiyttää viestinnän ja tiedon vaihdon prosesseja.

KEHA-keskuksen työvoimapalvelujen järjestämislain tulkinta YA-järjestelmän käyttöveloitteesta on aiheuttanut useita päällekkäisyyksiä esimerkiksi talouden- ja hankinnan prosesseissa suhteessa kuntien tavanomaiseen toimintaan. Myös manuaalisen työn määrä on ollut mittava YA-järjestelmän keskeneräisyyden takia. Edellä mainitut tekijät tuovat lisäkustannuksia kuntiin ja työllisyysalueista riippumattomia haittavaikutuksia asiakkuuksien ja lakisääteisten tehtävien hoitamiseen.

Kuntaliiton ja kuntien näkemys poikkeaa KEHA-keskuksen tulkinnasta YA-järjestelmän käyttöveloitteesta hankintojen ostolaskuprosessien osalta. Kuntien näkemys on, että hankintojen ostolaskut tulisi voida ohjautua suoraan kuntien omiin taloushallinnon prosesseihin. YA-järjestelmän osaamisen ja palvelujen kokonaisuuteen liittyvät (ostolaskut) talouden ja hankintasopimusten käsittelyyn liittyvät prosessit ovat päällekkäisiä kuntien omien prosessien kanssa ja tämä aiheuttaa toiminnan organisoinnissa hankaluuksia, turhia kustannuksia ja palveluntuottajien keskuudessa hämmennystä, esimerkiksi laskutusosoitteiden osalta.

Esitys aluekehittämisrahasta

Rahoituksen hakeminen äkillisiin ja yllättäviin muutostilanteisiin on hidasta ja byrokraattista. Esitämme aluekehittämisen rahaa erilaisten paikallisten muutostilanteiden tueksi. Tilanteet eivät välttämättä täytä äkillisen rakennemuutoksen kriteereitä, mutta voivat silti paikallisesti ja alueellisesti vaatia nopeita toimia ja näihin on oltava mahdollisuus hakea rahoitusta ripeästi. ESR-rahoitus on tilanteisiin nähden liian hidaskäyttöinen ja kankea väline.

Sosiaaliturvan uudistus

Hallitus on toteuttamassa perusturvan uudistusta, jonka tavoitteena on parantaa työnteon kannattavuutta, sujuvoittaa sosiaaliturvaa ja yksinkertaistaa etuuksia ja vaihteittain yhdistää eri perusturvaetuudet yhdeksi yleistueksi, joka sisältää perusosan elämiseen, asumisosan asumiseen ja harkinnanvaraisen osan viimesijaiseksi turvaksi. Perusturvaetuuden myöntämisen ehdot ja perusteet olisivat erilaiset riippuen elämäntilanteesta.

Etuuksien määräytymisperusteissa on huomioitava kuntien rahoitusvastuun kohdentuminen etuusjärjestelmässä, työvoimapalvelujen ydintehtävät sekä kokoaikatyöhön käytettävyyden ja tosiasiallisen työkyvyn näkökulmat. Kunnille ei tule yleistuen osalta kohdentaa työvoimapalvelujen rahoitusvastuuta sellaisten tehtävien hoitamisesta, joihin kunnilla ei lakisääteisten tehtäviensä puitteissa ole vaikutusmahdollisuuksia.

Työttömänä työnhakijana on tällä hetkellä merkittävä määrä henkilöitä, jotka eivät tosiasiallisesti hae työtä tai ole työkykyisiä. Kuntien rahoitusvastuulla olevan, työttömyyden perusteella maksettavan etuuden saajiksi ei tule ohjata henkilöitä, jotka eivät kykene vastaanottamaan kokoaikatyötä ja osallistumaan työllistymistä edistäviin palveluihin. Työvoimaviranomaisen tulee kohdentaa resurssinsa työvoimapalvelujen järjestämislaissa määritellyn ydintehtävän mukaisesti. Tällä hetkellä asiakastyötä kohdentuu työnhakijan palveluprosessin määrämuotoisuuden takia henkilöihin, jotka eivät ole työvoimaviranomaisen tai työllistymistä edistävän monialaisen yhteistyön keinoin autettavissa, vaan ensisijaisena palvelutarpeena ovat sosiaali- ja terveystyöpalvelut.

Toimeentulotuen kokonaisuudistusta selvittäneen työryhmän loppumuistion esitys, jonka mukaan työnhakijaksi ohjattaisiin ”ensisijaisen etuuden piiriin” velvoittavasti ja laajasti henkilöitä, joilla ei ole tosiasiallista työkykyä, ei ole kannatettava. Toimeentulotukilain 2a §:n 1 momentin 4 kohta tulee huomioida työttömyyteen perustuvan etuuden hakijaksi ohjaamisessa ja työttömyysturvan saamisen edellytysten arvioinnissa.

Laki kuntouttavasta työtoiminnasta

Laissa kuntouttavasta työtoiminnasta säädetään työvoimaviranomaisen ja hyvinvointialueen velvollisuudesta laatia aktivointisuunnitelma yhteistyössä. Aktivointisuunnitelmia koskeva lainsäädäntö tulisi tarkastella uudelleen ja lainsäädäntöä tulisi joustavoittaa ja selkiyttää. Ensisijaisesti esitämme, että aktivointisuunnitelmien laatimisesta luovutaan ja yhteistyö hyvinvointialueen ja työvoimaviranomaisen välillä, mukaan lukien kuntouttavasta työtoiminnasta sopiminen, toteutetaan TYM-yhteistyön (laki työllistymisen monialaisesta edistämisestä 381/2023) puitteissa.

Työvoimaviranomainen ja hyvinvointialue ovat velvolliset laatimaan aktivointisuunnitelman yhteistyössä 3 §:ssä tarkoitetun henkilön kanssa. Aktivointisuunnitelma on uudistettava siihen saakka, kun henkilö täyttää työttömyysturvalain 5 luvun 3 tai 7 §:ssä tarkoitetun työssäoloehdon. (23.3.2023/399). Lainsäädännön monimutkaisuutta tulisi karsia ja aktivointisuunnitelman (tai sitä korvaavan suunnitelman) voimassaolosta voitaisiin säätää yksinkertaisemmin siten, että työssäoloehdon täytymiseen liittyvä voimassaolo korvattaisiin määritelmällä ”aktivointisuunnitelma on uudistettava siihen saakka, kunnes se on ilmeisen tarpeeton”.

Työvoimaviranomainen on velvollinen viipymättä saatuaan asiasta tiedon Kansaneläkelaitokselta aloittamaan toimenpiteet aktivointisuunnitelman laatimiseksi henkilölle, joka täyttää 3 §:n 1 momentin 1 tai 2 kohdan tai 2 momentin 1 tai 2 kohdan edellytykset. (23.3.2023/399) Hyvinvointialue on velvollinen viipymättä aloittamaan toimenpiteet aktivointisuunnitelman laatimiseksi henkilölle, joka täyttää 3 §:n 1 momentin 3 kohdassa tai 2 momentin 3 kohdassa säädetyt edellytykset. (8.7.2022/591)

Pelkkä työttömyyden kesto tai tietyn toimeentuloetuuden saamiseen liittyvä ohjautuminen aktivointisuunnitteluun on resurssien tuhlausta, koska kolmikantaisesti toteutetut suunnitelmat ovat raskaita toteuttaa ja sitovat paljon resurssia kaikilta osapuolilta. Aktivointisuunnitelmien (tai sitä korvaavan suunnitelman) laadinta nykyisellä kokoonpanolla tulisi rajata tilanteisiin, joissa asiakkaan yksilöllisen tilanteen pohjalta on tarpeen suorittaa sekä sosiaali- ja terveystyöpalvelujen palvelutarvearvio että arvioida asiakkaan valmiudet osallistua työllistymistä edistäviin palveluihin. Arvion aktivointisuunnitelman tarpeesta voisi tehdä joko työvoimaviranomainen tai hyvinvointialue.

Kuntouttavan työtoiminnan lainsäädännössä määritellään hyvin yksityiskohtaisesti mitä aktivointisuunnitelmaan tulee kirjata kuntouttavan työtoiminnan järjestämisestä, jos asiakas ohjataan kuntouttavaan työtoimintaa. Aktivointisuunnitelman laadintatilanteissa ei käytännössä ole mahdollista kirjata asioita tällä tarkkuustasolla. Kuntouttavan työtoiminnan paikan järjestäminen ja käytännön asioista sopiminen jää hyvinvointialueen edustajan tehtäväksi yhdessä asiakkaan ja palvelutuottajan kanssa. Mikäli kirjausveloitteesta pidetään kiinni, aiheuttaa se yhden asiakasprosessin kannalta tarpeettoman aktivointisuunnitelman laadintatilaisuuden ja sitoo aiheetta kaikkien tahojen resursseja turhaan byrokratiaan. Yksityiskohtaiset tiedot työtoimintapäivistä, toiminnan kuvauksesta ja järjestämispaikasta voidaan hyvin kirjat hyvinvointialueen tekemään päätökseen kuntouttavasta työtoiminnasta.

Työvoimapalveluiden osalta tulee toteuttaa palvelureformi, jonka puitteissa arvioidaan uudelleen kuntien valtionosuusjärjestelmä ja sen kannusteet, työnhakijan palveluprosessin tiukan sääntelyn purkaminen sekä kuntien tosiasialliset vaikutusmahdollisuudet työnvälitykseen, osaavan työvoiman saatavuuden turvaamiseen sekä alkavien ja toimivien yritysten toiminnan edistämiseen. Uudistuksissa on tärkeää huomioida myös digitalisaation ja tekoälyn mahdollisuudet. Palvelureformi on odotettu ja tervetullut tulevaisuuden suunta. Tampereen kaupunki haluaa olla tiiviisti mukana, kun uudistuksia suunnitellaan ja valmistellaan.

Paulaniemi Tarja

Tampereen kaupunki - Lisätietoja: Regina Saari, työllisyys- ja kasvujohtaja,
regina.saari@tampere.fi